

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Задорожний З.-М. В.
Задорожний З.-М. В.

« 24 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»
рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань – 08 Право
спеціальність – 081 Право
освітньо-наукова програма – Право

Тернопіль – ТНЕУ

2019

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»

Дисципліна «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 08 Право	Статус дисципліни – обов’язкова дисципліна з циклу професійної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 1	спеціальність 081 Право	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	рівень вищої освіти – треть (освітньо- науковий), ступінь доктора філософії	Аудиторні години - <i>Денна – 45 год.</i> <i>Заочна – 22 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 105</i> <i>Заочна – 128</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета та завдання вивчення дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Суттєві демократичні перетворення у суспільстві, досягнення в ньому громадянського миру, спокою та повної злагоди люди все більше пов'язують з правом, з правовою державою, з правосуддям, з правами людини. На сьогоднішній час демократизація суспільно-політичного та державного життя, визначення нових принципів і соціальних цінностей, стимулювали створення розмаїття підходів до розуміння сутності й вивчення інститутів держави і права. У зв'язку з цим виникла проблема оптимального поєднання сучасних розробок державно-правових явищ з традиційними, усталеними, визнаними класичними для державно-правового життя матеріалами.

Тому дисципліна «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» має на меті висвітлення феномену права з позиції зміни нашого світогляду, зорієнтованого на загальнолюдські проблеми й цінності, загальновизнані гуманістичні ідеї. Існуючий плюралізм у праві має надзвичайно важливе значення для розвитку державно-правових явищ. Такі різні підходи до розуміння права мають раціональну думку і мають право на життя. Тому важливими є ґрунтовні знання різних сучасних концепцій держави і права.

Історія і сучасний світ характеризуються різноманіттям правових систем держав різних типів, форм та режимів. У реальному житті правові системи різних держав відрізняються своїм національно-історичним розвитком, звичаями, традиціями, релігією. У кожній країні є своя особливість, специфіка явищ, що охоплюються порівняльним правознавством, висвітлюючи проблеми теорії права і держави. Прогресивний розвиток людства викликав потребу у реформуванні та створенні нових правових систем.

Курс «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» має суттєве значення для подолання розриву між наукою і вузівською освітою, у зміцненні наукових основ навчально-освітнього процесу. Він не претендує на охоплення всього курсу теорії держави і права, яке розглядається в проблемному плані. У ньому акцентується увага лише на деяких, найбільш важливих в теоретичному і методологічному плані темах. Особлива увага надається проблемам сутності держави і права, проблемам розподілу влади, методологічним питанням порівняльного правознавства, проблемам праворозуміння і змісту права, загальній характеристиці правових систем сучасності тощо.

Мета і завдання курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» – сформулювати загальнонаукові погляди на державу і право, правові системи сучасності. Державно-правове життя суспільства є цілісним соціальним явищем, і, вивчаючи право здобувач вищої освіти повинен глибоко пізнати основні, загальні закономірності розвитку держави і права в їх діалектичному зв'язку, функціонування сучасних правових систем, подальшого розвитку теорії правової системи, щоб активно використовувати знання у наукових дослідженнях та майбутній професійній діяльності.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції».

Передумовою для вивчення дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» є наявність знань, які здобувачі отримують із дисциплін «Філософія науки», «Методологія та організація наукових досліджень», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Іноземна мова в наукових дослідженнях», «Методика виконання дисертаційної роботи», «Емпіричні методи та інформаційно-аналітичні технології у наукових пошуках».

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни. Знання інституційних та функціональних характеристик права, доктрини верховенства права, здатність тлумачити та застосовувати норми права, аналізувати світоглядно-методологічні підходи до пізнання державно-правових явищ.

2.4. Результати навчання. Застосовувати наукові знання термінології, основні закономірності юридичного мислення та пізнання, формулювати поняття і категорії, класифікувати та узагальнювати явища державно-правової дійсності.

3. Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»

Змістовий модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема №1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» (4 год.)

Поняття та предмет курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» як система різноманітних поглядів, ідей, уявлень, теорій щодо актуальних, дискусійних питань виникнення, розвитку та функціонування держави і права, в цілому особливих напрямків розвитку правової матерії. Роль та значення навчального курсу. Структура курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції». Проблеми теорії права. Проблеми теорії держави. Порівняльне правознавство (компаративістика). Правові системи сучасності.

Загальнотеоретична юриспруденція як найважливіша компонента методології всієї юриспруденції, що поряд з філософією права та галузевими юридичними дисциплінами забезпечує осягнення права і держави, вибудовує систему концептуальних ідей, категорій, методологічних принципів, методів, які відображають стан правової культури та рівень розвитку інститутів державної влади, сприяють їх нормативно-правовому закріпленню і апологізації.

Плюралізм у розумінні сутності теорії держави і права. Теорія держави і права як система знань і вмінь у правовій галузі; наука, яка вивчає права людини; система права і саме право та інші підходи.

Методи дослідження держави, права, правових систем сучасності.

Загальнонаукові методи. Загально-логічні методи. Спеціально-наукові методи. Метод правничої герменевтики.

Формування синтагми загальнотеоретичної юриспруденції.
Література: 1, 4, 16, 27, 32- 37, 40, 54- 57, 59, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 71, 85, 88.

Тема №2. Право - першооснова цивілізації і культури суспільства (6 год.)

Поняття та сутність права. Спільність та відмінність поглядів на право. Право як рівність, справедливість, як міра свободи. Плюралізм у праві. Багатоманітність не взаємопов'язаних початків і видів буття, основ і форм знань про право. Критерій існування у правовому полі. Співвідношення права і закону. Відмінність сутності права від закону. Закон як зовнішній вираз права. Право, закон і свавілля. Дозаконодавче, законодавче і незаконодавче право. Можливість існування права до закону і поза законом. Правовий і не правовий закон. Право як єдність змісту і форми виразу правил поведінки. Цінність і значимість права. Термінологічна та регулятивна значимість права. Заборони і дозволи у праві. Право як рівень цивілізації, суспільного розвитку, соціального прогресу та елемент культури. Світоглядна і фіксує роль права. Основні напрямки розвитку і впливу права на сучасне суспільство.

Право як система норм. Соціальна цінність права. Власна, інструментальна цінність права. Цінність нормативності та формальної визначеності права. Межі правового регулювання в суспільстві. Право та культура.

Теорія природного права. Історична школа права. Концепція позитивізму у праві. Соціологічний підхід до розуміння права. Психологічна теорія походження права та інші. Теорія інтегративної юриспруденції.

Християнські основи сучасного права.

Вдосконалення державно-політичного життя. Захист автономії особи. Поліпшення ефективності регулювання суспільних відносин. Обмеження повноважень органів держави. Право як знаряддя впровадження загальнолюдських цінностей, свободи та прав людини.

Література: 1, 7, 9, 14, 15, 16, 24, 27, 28, 29, 31-36, 37, 39, 44, 46, 48, 50, 51, 53, 58, 61, 74, 76, 77-82, 86, 89, 90.

Тема №3. Теорія і практика прав людини (5 год.)

Права людини як певні можливості людини, необхідні для її існування та розвитку у конкретно-історичних умовах, що об'єктивно визначені рівнем розвитку всього суспільства і мають бути рівними для всіх людей. Розвиток інституту прав людини.

Основні права людини. Покоління прав людини. Природні права людини. Громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні права. Права людини та громадянина. Загальні, конституційні та спеціальні права людини. Активні та пасивні права. Основні напрямки розвитку прав особи у державах соціальної демократії.

Права людини у міжнародних документах. Хартія прав людини. Декларація прав людини. Пакт про громадянські та політичні права. Пакт про економічні, соціальні, культурні права. Інтеграція України у Європейській і світовій співдружності держав.

Гарантії прав людини та їх види. Право на юридичну допомогу. Право на

оскарження дій державних органів і посадових осіб. Конституційний контроль. Судовий захист прав людини. Міжнародно-правові механізми забезпечення прав людини.

Література: 1, 14, 20, 23, 27, 32-37, 39, 59, 66, 77, 78, 87, 89, 90.

Тема №4. Характерні ознаки та сутність держави. Основні підходи до її розуміння (6 год.)

Причини різноманітності підходів у визначенні поняття держави. Поняття держави. Визначений спосіб організації суспільства, порядок створення публічної влади, основний елемент політичної системи суспільства. Структурована сукупність офіційних органів влади.

Держава як: своєрідна корпорація, юридична особа, суб'єкт міжнародного публічного права, механізм забезпечення життєдіяльності громадян. Світова класична думка про державу.

Держава як суверенна, політико-територіальна організація суспільства, що наділена владою, яка здійснюється державним апаратом на основі юридичних норм та забезпечує захист і узгодження суспільних, групових інтересів, а при необхідності, опорі, застосовує примус. Сутність держави.

Класовий та загальносоціальні аспекти сутності держави. Тенденція якісної зміни змісту діяльності держави. Публічна політична влада. Основні ознаки влади. Особливості публічної політичної влади. Загальні риси державної влади. Спільність та відмінність політичної і державної влади.

Характеристика концепцій держави. Соціологічна, легістська, деспотична концепції держав. Правова, поліцейська, ліберальна держави. Держава законності. Держава - арбітр. Юридичний підхід до розуміння держави.

Ідея правової держави як загальнолюдська цінність, її становлення та історичний розвиток. Внесок мислителів минулого і сучасності в теорію правової держави. Вчення Соломона, Платона, Аристотеля, Л. Сенеки, М. Т. Цицерона, Т. Гоббса, Дж. Локка, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта, Т. Джефферсона, І. Вишенського, П. Орлика, Г. Сковороди, М. Драгоманова, Б. Кістяківського, М. Грушевського, С. Дністрянського та інших мислителів про державу і право.

Демократія як внутрішня форма держави, її поняття, характерні особливості та функції. Форми, суб'єкти, принципи та закономірності розвитку демократії в умовах посттоталітарної держави. Демократія як загальнолюдська цінність. Демократія і політичний плюралізм. Демократія і права меншості. Поняття та ознаки самоврядування. Демократія і самоврядування. Самоврядування в державних та суспільних структурах. Шляхи розвитку демократії і самоврядування в Україні.

Поняття і природа громадянського суспільства та його характерні риси. Історичні рамки формування та існування громадянського суспільства. Держава та сучасне громадянське суспільство, особливості їхнього співвідношення. Держава і демократія. Поняття відносної самостійності держави. Громадянин як автономний суб'єкт – основа громадянського суспільства.

Форми впливу органів держави на політичні партії, рухи, інші громадські об'єднання і трудові колективи. Взаємодія політичних партій, рухів, інших громадських об'єднань, трудових колективів з державою. Проблеми взаємозв'язку держави і громадянських об'єднань у процесі розвитку

громадянського суспільства.

Література: 1-3, 5-8, 10-13, 26, 30, 32-37, 45, 47, 59, 64, 66, 68, 69, 72, 73, 75, 80, 81, 83.

Тема №5. Порівняльне правознавство (4 год.)

Виникнення та основні школи порівняльного правознавства. Іноземне законодавство, різновиди правових систем, римське та канонічне право - першопричини появи компаративістського (порівняльного) правознавства. Напрямки розвитку (школи) порівняльного права. Порівняльно-історичне, історико—філософське правознавство та "Вільне право". Порівняльне право як метод вивчення права і напрям сучасної юридичної науки. Особливості предмета порівняльного правознавства.

Загальні і специфічні закономірності виникнення, розвитку і функціонування сучасних правових систем світу в їх порівняльному пізнанні. Загальне (загальнотеоретичне) і спеціальне (галузеве, міжгалузеве) порівняльне правознавство. Нормативний та функціональний підхід до порівняльних досліджень.

Основні напрямки дослідження юристів-компаративістів. Загальнотеоретичні питання порівняльного правознавства. Порівняльне дослідження основних правових систем сучасності. Порівняльні дослідження у межах галузевих юридичних наук. Значимість порівняльного правознавства для юридичної теорії і практики. Порівняльне правознавство як ефективний засіб забезпечення досконалості національного права. Сутність, значимість та зміст правових систем сучасності. Плюралізм категорії "правові системи". Функції правових систем сучасності, принципи їх функціонування. Загальнотеоретична характеристика правових систем. Правова сім'я. Типологія правових систем та критерії класифікації.

Література: 19, 21, 32, 34, 38, 41, 42, 49, 60, 65, 70.

Змістовий модуль 2.

Тема №6. Романо-германська правова сім'я (6 год.)

Виникнення і розвиток романо-германського типу правової системи, її характерні риси. Поняття і структура права у країнах романо-германської правової сім'ї (ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Австрія, Німеччина, Іспанія, Португалія, Люксембург, Ліхтенштейн, Швейцарія, Нідерланди та ін.). Підсистеми публічного та приватного права. Взаємозв'язок систем права континентальної правової системи. Розуміння сутності норми права та кодексу у країнах романо-германської правової сім'ї. Форми (джерела) права у цих країнах. Закони. Звичаї. Прецеденти. Правова доктрина. Правові принципи. Загальна характеристика права окремих країн, що відносяться до романо-германської правової сім'ї. Право країн романської групи (Франція, Бельгія, Іспанія, Італія, Люксембург, Португалія, Голландія) та германської групи (ФРН, Австрія, Швейцарія).

Література: 19, 21, 24, 32, 34, 38, 39, 41, 42, 49, 60, 65, 70.

Тема №7. Англо-американська правова сім'я (6 год.)

Історичні передумови виникнення і розвитку англо-американської правової системи. Роз'їзді королівські суди Англії. Загальне право. Суд лорда—

канцлера. Право справедливості. Сутність англо—американського типу права. Різновиди цієї правової системи. Англійське загальне право (європейське загальне право - Англія, Ірландія). Американське загальне право (позаєвропейське загальне право - США, Канада). Поняття, структура і джерела англійського права. Судові прецеденти (рішення Палати лордів, Апеляційного суду, Високого суду). Закони і підзаконні акти, правові звичаї — другорядні джерела права. Правові доктрини. Судові коментарі. Розвиток і функціонування права США. Англійське загальне право — основа американського права. Джерела американського права. Судовий прецедент, закон, правова доктрина. Федеральне право та право штатів. Судові прецеденти Верховного суду федерації та Верховних судів штатів. Конституція США. Право інших країн англо-американської правової сім'ї (Ірландії, Австралії, Канади, Нової Зеландії, Шотландія та інші колонії Британської імперії).

Література: 18, 19-21, 24, 32, 34, 38, 41, 42, 49, 60, 70, 76, 88.

Тема №8. Мусульманське право (4 год.)

Особливості виникнення та загальна характеристика мусульманського права. Іслам - основа мусульманського права. Соціально-нормативний комплекс, заснований на релігійних орієнтаціях правил поведінки. Зміст "шаріату" та його принципи (рівності, братерства, свободи). Джерела мусульманського права. Коран - вічна і незмінна книга мусульман з проповідями Магомета, сформульоване божественне одкровення, релігійно-моральні орієнтири. Суна - збірка оповідей про життя і діяння пророка Магомета як взірць поведінки для віруючих у повсякденному житті. Іджма - збірка одностайних рішень докторів ісламу щодо вирішення не врегульованих питань. Кіяс - висновки за аналогією. Основні особливості структури мусульманського права. Система конкретних приписів, регулюючих основні сфери життя. Відносини правомірних з Аллахом. Взаємовідносини між людьми. Зв'язки між державами або релігійними конфесіями. Сунітський напрямок мусульманського права (Сирії, Афганістані, Саудівській Аравії, Пакистані). Шіїтський напрямок (Ірані, Іраку). Судове право. Суди "каді". Відомства скарг - суди поліційної юрисдикції, юрисдикції інспектора ринку, юрисдикції справедливості халіфа чи його представників. Принципи діяльності судів (одноособовість, безперервність, рівність, неприпустимість прийняття рішення без заслуховування всіх суб'єктів). Міжнародне право. Норми "сийар" - внутрішньодержавні норми міжнародного характеру. Мусульманське право в сучасному світі. Доктринальне тлумачення у мусульманському праві. Норми, які встановлюють правила, пов'язані з відправленням релігійного культу. Норми, які встановлюють приписи щодо особистого статусу правовірних (Особистий статут). Норми, які утворюють цивільне право. Норми, які утворюють галузь "владних норм". Норми, які утворюють галузь деліктного (кримінального) права. Країни мусульманської правової системи. Напрямки розвитку цієї системи.

Література: 18, 19-21, 24, 32, 34, 38, 41, 42, 43, 49, 60, 70.

Тема №9. Сім'я традиційного права (4 год.)

Загальна характеристика сім'ї традиційного права. Система норм-звичаїв, норм-традицій, юридичних, моральних, міфічних приписів, створених

природнім шляхом і визнаних державою. Основні риси традиційного суспільства (звичаї, соціальна злагода, неформальний контроль, родинні зв'язки). Традиційне суспільство - перехідне суспільство багатьох країн Азії, Середнього та Близького сходу, Африки. Традиційне право як природне право соціальних спільнот, як дуалістичне право з наявними елементами інших систем при домінуванні звичаю. Поняття та основні ознаки правового звичаю. Зв'язок з релігійними нормами, обрядами, родовими культурами. Персоналізований характер їх чинності. Дія серед невеликих груп населення. Безперервність та одноманітність дотримання. Правила поведінки з конкретними рисами. Правила, правова сила яких визнається певною спільнотою чи санкціонується державою. Причини живучості та довготривалості застосування звичаєвого права (традиційна свідомість, родинні зв'язки, самобутність суспільства, національне самоствердження). Закон у традиційній правовій системі. Закон як спільний акт парламенту і президента (Індія, Пакистан, Кенія). Закон як будь-яка писана чи неписана норма за якою можна звернутися за захистом до суду. Закон як акт парламенту з визначених питань (країни колишнього французького протекторату). Застосування судового прецеденту (прогаліни у праві, санкціонування прецедентного права Англії як чинного законодавства країни, санкціонування прецеденту як офіційно визнаного джерела права).

Звичаєве право Африки. Сукупність моральних, релігійних, правових норм, а також ритуалів, які відображають повагу до предків, зв'язок з оточуючою природою, "духами" і іншими надприродними силами. Основні риси африканського звичаєвого права (усна форма, єдність моральних і правових норм, домінування ідеї примирення при вирішенні конфліктних ситуацій, різноманітність звичаєвих комплексів, обумовлених численністю етнічних спільнот, сукупність елементів соціальних звичаїв і релігійних норм, відповідальність спільноти чи групи людей за порушення, скоєні їх членами, корпоративізм у визначенні прав та обов'язків у сфері сімейних, земельних, спадкових відносин, відсутність дієвого механізму виконання вирішень .конфліктів, забезпечення згуртованості общин — основа справедливості). Фактори впливу на зниження ролі норм звичаєвого права. Тенденції розвитку звичаєвого права Африки. Уніфікація звичаєвого права. Включення діючих звичаїв у галузеві кодекси та інші нормативні акти. Проведення інтенсивної законодавчої роботи. Запозичення норм зобов'язального, торгівельного, адміністративного, кримінального та інших галузей права у колишніх метрополій. Далекосхідне право. Система як сукупність норм моралі, звичаїв, традицій та ритуалів. Відмінність далекосхідної групи від континентального, загального змішаного типу права. Право як певне зло, для встановлення початкового ступеню порядку, який характерний для варварських народів. Значимість неписаних правил, освячених традицією. Забезпечення соціальної гармонії. Знаходження компромісу без застосування закону. Країни далекосхідної групи (Китай, Гонконг, Японія, Бірма, Корея, Монголія, країни Індокитаю, Малайзія). Тенденції розвитку правових систем далекосхідних суспільств. Правові новації країн європейського та американського континентів. Позитивні досягнення іноземного права. Вдосконалення національного законодавства. Китайське право. Японське право. Індуське право.

Література: 18, 19-22, 24, 32, 34, 38, 41, 42, 43, 60, 70.

4. Структура залікового кредиту курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»
(денна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»	4	10
Тема 2. Право - першооснова цивілізації і культури суспільства	6	15
Тема 3. Теорія і практика прав людини	5	15
Тема 4. Характерні ознаки та сутність держави. Основні підходи до її розуміння	6	15
Тема 5. Порівняльне правознавство	4	10
Змістовий модуль 2		
Тема 6. Романо-германська правова сім'я	6	10
Тема 7. Англо-американська правова сім'я	6	10
Тема 8. Мусульманське право	4	10
Тема 9. Сім'я традиційного права	4	10
Разом	45	105

Структура залікового кредиту курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»
(заочна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»	2	14
Тема 2. Право - першооснова цивілізації і культури суспільства	4	14
Тема 3. Теорія і практика прав людини	2	14
Тема 4. Характерні ознаки та сутність держави. Основні підходи до її розуміння	2	14
Тема 5. Порівняльне правознавство	2	14
Змістовий модуль 2		
Тема 6. Романо-германська правова сім'я	4	14
Тема 7. Англо-американська правова сім'я	2	14

Тема 8. Мусульманське право	2	14
Тема 9. Сім'я традиційного права	2	16
Разом	22	128

5. Самостійна робота

Під час вивчення дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» здобувачі виконують самостійні завдання. Метою даних завдань є розвиток навиків самостійної творчості, а також кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

У процесі підготовки самостійної роботи здобувач набуває вміння працювати із науковими джерелами, систематизувати їх, робити обґрунтовані висновки, а також логічно викладати свої думки у власному науковому дослідженні. Виконання самостійної роботи сприяє поглибленому вивченню дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції». Крім того, самостійна робота здобувача є однією із форм перевірки знань, яка вказує на рівень оволодіння ним теоретичним матеріалом.

№ з/п	Тематика	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1.	Базисом державного регулювання суспільних відносин є право чи мораль?	2	2
2.	Більш ефективнішим регулятором суспільних відносин є право чи релігійні норми?	2	2
3.	Для суспільства більш ефективним регулятором є право чи мораль?	2	2
4.	Ефективність правового регулювання суспільних відносин в сучасній Україні у більшій мірі залежить від якості законів чи від правової свідомості і культури.	2	2
5.	Компаративістика це важлива наука для розвитку права України чи метод науки?	2	2
6.	Мораль є основою права чи право – основою моралі?	2	2
7.	На основі структури навчального курсу «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» сформулюйте альтернативні назви цього навчального курсу та обґрунтуйте їх.	2	2
8.	Обґрунтуйте або заперечте тезу: «Загальнонаукові методи пізнання є найбільш ефективні у дослідженні проблем загальнотеоретичної юриспруденції».	2	2
9.	Обґрунтуйте або заперечте тезу: «Загальнофілософські методи пізнання є найбільш ефективні у дослідженні проблем загальнотеоретичної юриспруденції».	2	2
10.	Обґрунтуйте або заперечте тезу: «Спеціально-	2	2

	юридичні методи пізнання є найбільш дієві у дослідженні проблем загальнотеоретичної юриспруденції».		
11.	Основа функціонування держави є правова система чи політична?	2	2
12.	Плюралізм у сучасному праві – позитив чи негатив?	3	2
13.	Порівняльне правознавство – самостійна наука чи метод загальнотеоретичної юриспруденції?	2	2
14.	Право – це веління держави чи унікальний досвід суспільного життя.	2	2
15.	Право – це заборони і дозволи держави чи соціальний компроміс?	2	2
16.	Право – це міра свободи чи безмежний масив можливостей?	2	2
17.	Право – це міра справедливості чи гарантії здійснення певної волі.	3	2
18.	Право – це обмеження сваволі чи ствердження свободи?	2	2
19.	Право – це обмеження чи можливості?	2	2
20.	Право – це природна категорія, соціальна чи релігійна?	2	2
21.	Право виникло до створення держави чи після?	2	2
22.	Право і закон тотожні чи відмінні категорії?	2	2
23.	Європейський суд з прав людини – інструмент контролю правопорядку суверенних держав чи механізм реалізації природних прав людини та утвердження соціальної справедливості в Європі?	2	3
24.	Цінність права проявляється у дозволах, заборонах чи існує альтернативна відповідь?	2	3
25.	Які норми більш масштабно регулюють суспільні відносини – соціальні чи правові?	2	3
26.	Багатоманітність підходів у визначенні поняття держави позитивна тенденція, чи неспроможність глибинного розуміння категорії «держава»?	2	3
27.	Біблія – першооснова права, чи культові канони Церкви?	3	3
28.	Загальнолюдськими цінностями є держава чи право?	2	3
29.	Запровадження загально-дозвільного принципу діяльності органів державної влади є показник розвитку суспільства чи засіб стримування влади?	2	3
30.	Значимість права в сучасному світі полягає в тому, що воно забезпечене примусом чи встановлює права і обов'язки?	2	3

31.	Обґрунтуйте або заперечте тезу: «Право може не відповідати моралі».	2	3
32.	Основна функція права: регулювання суспільних відносин чи забезпечення свободи особи.	2	3
33.	Первинним є зміст чи форма права?	2	3
34.	Плуралізм у праві: сучасний підхід чи данина моді?	2	3
35.	Права людини – це невід’ємні можливості людини чи даровані державою особливі умови для її існування?	2	3
36.	Право – соціальний інститут, що може існувати самостійно чи у тісному зв’язку з державою?	2	3
37.	Право – це інструмент регулювання суспільних відносин чи знаряддя впровадження загальнолюдських цінностей, свободи та прав людини?	2	3
38.	Право в Україні – це спосіб реалізації прав людини чи державний примус?	2	3
39.	Право в Україні обслуговує особу чи державу?	2	3
40.	Право сучасної України відповідає концепції природного права чи позитивного?	2	3
41.	Право як міра свободи у сучасному суспільстві – міф чи реальність.	2	3
42.	Право як рівність у сучасному суспільстві – міф чи реалії.	2	3
43.	Право як справедливість у сучасному суспільстві – міф чи реальність.	2	3
44.	При наявності конфлікту інтересів особи і держави хто повинен мати пріоритет?	2	3
45.	Природне право – першооснова правової системи України: міф чи реальність?	3	3
46.	Регулятивна цінність права для суспільства полягає у встановленні заборон і дозволів, прав і обов’язків чи забезпечуються саморегулюючою внутрішньою структурою норми?	2	3
47.	Християнство – основа сучасного права України, чи релігійна догматика?	3	3
48.	Хто повинен визначати дозволи в праві влада чи народ?	2	3
49.	Хто повинен визначати заборони в праві влада чи народ?	2	3
50.	Цінність права є соціальна, власна, інструментальна чи моральна, інституційна та організаційна?	2	3
Разом:		105	128

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- кейси;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- екзамен.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю з дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»

№	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерні презентації з дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»	1-9
2.	Кейсові завдання з дисципліни «Актуальні проблеми загальнотеоретичної юриспруденції»	1-9
3.	Використання Інтернет-ресурсів: 1. http://zakon.rada.gov.ua/ – Офіційний сайт Верховної Ради України.	1-9

	<p>2. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p> <p>3. http://dspace.tneu.edu.ua/ – Репозитарій Тернопільського національного економічного університету</p> <p>4. http://lucl.lucl.kiev.ua/ - Законодавство та право України.</p> <p>5. http://www.legality.kiev.ua/ - Інститут проблем Законодавства України ім. Ярослава Мудрого: Тексти законопроектів і коментарів до них, а також інші роботи Інституту за темою відповідності законодавства України світовим нормам, аналітичні матеріали, підготовлені експертами Інституту.</p> <p>6. http://www.lawukraine.com/ - Каталог українських правових ресурсів: Українське право в Інтернеті: бази законодавства, юридичні газети та журнали, державні органи, проекти з розвитку законодавства, довідники. Підбірка кращих Інтернет-ресурсів з української правової тематики.</p> <p>7. http://www.liga.net/LIGA Online – Всеукраїнська мережа розповсюдження правової інформації. Українське законодавство та правові інформаційні ресурси</p> <p>8. http://www.legalactivity.com.ua/ - Актуальна юриспруденція. Міжнародні юридичні науково-практичні Інтернет-конференції</p>	
--	--	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції: монографія. [Ю.М.Оборотов, В.В.Завальнюк, В.В.Дудченко, А.Ф.Крижановський та ін]. Одеса, Фенікс, 2012.
2. Андрійчук Т. С. Партисипаторна та деліберативна демократія в сучасному політичному дискурсі. Політичне життя. 2019. №1. С.45-51.
3. Антонов О. В. Соціально-філософський аналіз державної влади у контексті суспільних відносин: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 2016. 18 с.
4. Батан Ю. Д. Загальнотеоретична юриспруденція як фундаментальна юридична дисципліна. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юридична література, 2016.
5. Басс Д. Я. Про функції сучасної держави. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2015. № 1. С. 5-8.

6. Баштанник А. Г. Механізми регулювання діяльності органів державної влади в умовах децентралізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2017. 20 с.
7. Беріша Ф. Взаємозв'язок між суспільством, державою та правом. *Evropský politický and law diskurz*. 2016. Svazek 3., 2. vydání. С. 172-184.
8. Бельська Т. В. Державна політика та державне управління в умовах впливу глобального громадянського суспільства: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Дніпро, 2017. 40 с.
9. Бичковський Є. Л. Науково-практичний коментар в правовій системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 20 с.
10. Білозьоров Є. В., Вишковська В. І. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні: моногр. Київ: Кандиба Т. П., 2015. 167 с.
11. Білокопитов Д. В. Розвиток взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2017. 20 с.
12. Білокур Є. І. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 23 с.
13. Бойчук І. В. Засоби масової інформації як інститут громадянського суспільства в Україні (на прикладі західних областей): автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2014. 20 с.
14. Бородін І.Л. Миронець О.М. Праворозуміння в теорії і філософії права. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2018. № 2 (47). С. 39-45.
15. Васянович О. А. Правовий звичай у правових системах сучасності: моногр. Київ: КНЕУ, 2014. 183 с.
16. Ватаманюк Л., Гарасимів Т. Проблема пізнання права: гносеологічні межі та можливості. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2017. № 861. С. 83-87.
17. Ващук Ю. О. Об'єкт відомчої правотворчої правової політики. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 1. С. 11-14.
18. Вовк Т. В. Дія міжнародних договорів у країнах англосаксонської правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
19. Волошенюк О. В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 3-7.
20. Гавронська Т. В. Правове забезпечення прав і свобод людини в правових системах світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
21. Гапотій В.Д. Основні правові системи світу: навчальний посібник /В.Д. Гапотій, О.Л. Жильцов, Г.І. Воржевітіна. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 279 с.
22. Гартман М. Т. Генезис єврейської правової системи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 20 с.
23. Грицай И. Обеспечение политических прав и свобод человека и гражданина в Украине. *East European Science Journal*. 2016. № 3, ч. 4. С. 156-161.
24. Губанов О.О. Правова доктрина як джерело права в межах романогерманської, англосаксонської та релігійно-традиційної правової сім'ї: порівняльна характеристика / *Право і суспільство*. 2015. № 6. С. 9-14.

25. Дашковська Т. М. Співвідношення правових норм і юридичного процесу у деяких правових системах світу: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 19 с.
26. Долженков О. О. Сучасна демократія: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 54. С. 221-229.
27. Загальна теорія права: підручник / за ред. М. І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2015. 392 с.
28. Кравчук В.М. Правовий простір особи та правовий менталітет. *Порівняльно-аналітичне право*: Електронне наукове фахове видання. № 4. 2016. С. 281-283.
29. Кравчук М. В. Кравцова Н. Р. Політичні та правові ідеї Рональда Дворкіна – загально-цивілізаційний стандарт правового житт. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць ЮФ ТНЕУ / Редкол. та ін.* Випуск 3. Тернопіль. 2019. С.5-11.
30. Кравчук М.В., Матола В. Ф. Правова політика в сучасній Україні: сутність, особливості формування та реалізації. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць ЮФ ТНЕУ / Редкол. та ін.* Випуск 1. Тернопіль. 2018. С.29 -36.
31. Кравчук М.В. Праворозуміння – важлива наукова проблема правового життя України. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць ЮФ ТНЕУ / редкол. та ін.* – Випуск 1. –Тернопіль, 2016. С. 19-25.
32. Кравчук М.В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] 2-ге вид., змін. і доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2016.
33. Кравчук М. В. Сучасна методологія пізнання юриспруденції. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. №12.
34. Кравчук М. В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ вищ. навч. закл. 3-є вид., змін. й доп. Тернопіль: Екон. Думка, 2016. 420 с.
35. Кравчук М. В. Теорія держави права (опорні конспекти): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 3-є, переробл. й доповн. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 524с.
36. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є вид., змін. й доповн. К.: Алерта, 2014.
37. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції: монографія [Ю.М.Оборотов, В.В.Завальнюк, В.В.Дудченко та ін]. О. : Фенікс, 2015.
38. Кресін О. Порівняльне правознавство: історична ретроспектива і нові виклики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. №4. С. 108-114.
39. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розвинуті Європейським судом з прав людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01.; кер. роботи О. В. Петришин ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015.
40. Кучеренко Д. С. Правничі поняття і термінологія у методології юридичної науки. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2017. № 2. С. 30-38.
41. Лук'янов Д.В. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. *Право України*. 2019. № 3. С. 158-176.
42. Лук'янов Д. Правові системи світу: історія і сучасність правосімейного підходу до їх типологізації. *Право України*. 2015. № 9. С.81-89.

43. Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі : монографія. Х. : Право, 2015. 352 с.
44. Лук'янова Г. Ю. Комплементаризм праворозуміння: актуальні наукознавчі аспекти: моногр. Львів: Т. Б. Сорока, 2014. 212 с.
45. Макарова З. С. Проблеми класифікації (типологізації) форми державного правління. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 1. С. 67-72.
46. Макеева О.М. Правова культура: ціннісний вимір в умовах інтеграційних процесів. *Альманах права*. 2015. № 6. С. 261–265.
47. Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна: моногр. Київ: Ін-т держави і права ім.В.М. Корецького НАН України, 2015. 376 с.
48. Матвеева Л. Г. Транзитивність у правовій сфері: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 327 с.
49. Мельничук О. С. Міська правова система: теоретичні та нормативні засад: моногр. Одеса: Фенікс, 2015. 404 с.
50. Мишеглина В. Роль юридических символов в контексте психологической школы права. *Leges et Vita*. 2018. № 3, ч. 2. С. 101-104.
51. Мілетич О. О. Зловживання правом: теоретико-прикладний аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.
52. Міхайліна Т. В. Роль інтегративного потенціалу правосвідомості у реформуванні правової системи: моногр. Вінниця: [б. в.], 2018. 312 с.
53. Муромцев С. А. Образование права по учениям немецкой юриспруденции. URSS, 2016. 100 с.
54. Оборотов Ю.М., Завальнюк В.В., Овчиннікова А.П. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції. О.: Фенікс, 2019.
55. Оборотов Ю. М. Загальнотеоретична юриспруденція як сучасна теорія держави і права. *Юридичний журнал «Право України»*. 2013. №9. С.103-116.
56. Общетеоретическая юриспруденция: [учебник]/ под. ред. Ю.Н. Оборотова. О.: Фенікс, 2011.
57. Оніщенко Н. М. Методологія теорії держави і права (деякі аспекти розгляду). Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2016. Вип. 71. С.3-20.
58. Подковенко Т.О. Сучасне праворозуміння: постановка проблеми. Реформування законодавства України в умовах інтеграції до Європейського Союзу: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (27 березня 2015 р.). Тернопіль: Вектор, 2015. С.36-39.
59. Попович В. М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
60. Порівняльне правознавство у таблицях. 3-тє видання, змінене. Колектив авторів: Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2019. 164 с.
61. Правова доктрина України: у 5-ти т. / редкол.: В. Я. Тацій та ін.. Харків: Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / О. В. Петришин та ін./ За заг. ред. О. В. Петришина. 2013. 975 с.
62. Рябовол Л. Передумови й чинники становлення вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №2.

63. Рязанов М.Ю., Федоров В.А. Загальнотеоретична юриспруденція: інтерактивне навчання: навчально-методичний посібник. Одеса: ВД «Гельветика», 2018.
64. Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід. *Право України*. 2015. № 5. С. 72-80.
65. Степаненко К.В. Правова система України: вітчизняна правова традиція та проблеми трансформації. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 140. С. 26-34.
66. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
67. Тихомиров О., Горобець К. Загальнотеоретична юриспруденція як науково-педагогічна школа Юрія Миколайовича Оборотова. *Юридичний вісник*, 2016. №3. С. 10-25.
68. Толстенко В. Л. Методологічні основи аналізу форми держави й розвитку сучасної теорії держави та права. Філософські та методологічні проблеми права. 2014. № 1. С. 24-35.
69. Традиційні й нові медіа у формуванні громадянського суспільства: моногр. / М. В. Бутиріна та ін.; за заг. ред. Л. В. Супрун. Острог: Вид-во нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2016. 171 с.
70. Тюріна О.В. Значення історії порівняльного правознавства як напряму наукових досліджень. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 1. С. 41-44.
71. Чорноморденко І. Позанаукова і наукова методологія. Постановка проблеми. Університетська кафедра. 2018. № 7. С. 85-92.
72. Шатіло В. А. Теоретичні проблеми конституційного механізму державної влади: співвідношення організаційних структур та функцій (вітчизняний і світовий досвід): моногр. Київ: Юридична думка, 2017. 363 с.
73. Шаповал В. Виконавча влада в Україні в контексті форми державного правління (досвід до прийняття Конституції України 1996 р.). *Право України*. 2016. № 3. С. 200-212.
74. Шаравара І. І. Співвідношення правосвідомості, моралі і права в системі соціальних норм. *Право і суспільство*. 2015. № 5, ч. 3. С. 43-48.
75. Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління. *Право України*. 2015. № 6. С. 17-27
76. Юревич І. Судове право як гарантія єдності судової влади. *Право України*. 2015. № 5. С. 194-201.
77. Baldinger S. 2019. Why law is law. *Jurisprudence: An International Journal of Legal and Political Thought*. Volume 10. Issue 2.
78. Bix, Brian. 2002. Natural law theory: The modern tradition. In Jules Coleman and Scott Shapiro (eds.), *Oxford Handbook of Jurisprudence and Philosophy of Law*. Oxford: Oxford University Press, 61–103.
79. Brink, D. 2001. Legal interpretation and morality. In B. Leiter (ed.), *Objectivity in Law and Morals*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 12–65.
80. Dworkin, R. 1986. *Law's Empire*. Cambridge MA: Harvard University Press.
81. Finnis, John. 1996. The truth in legal positivism. In Robert P. George (ed.), *The Autonomy of Law*. Oxford: Oxford University Press, 195–214.

82. Frydrych D. 2018. The theories of rights debate. *Jurisprudence: An International Journal of Legal and Political Thought*. Volume 9. Issue 3.
83. Green, Leslie. 1990. *The Authority of the State*. Oxford: Oxford University Press.
84. *Jurisprudence in the modern information space: collective monograph*. Hamilton: Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 384 p.
85. Kaliuzhnyi R. Shapenko L. 2015. Jurisprudence: subject matter and content of category. *European Reforms Bulletin..* № 4. P. 110-115.
86. Leiter, B. 2002. Law and objectivity. In J. Coleman and S. Shapiro (eds.), *The Oxford Handbook of Jurisprudence & Philosophy of Law*. Oxford: Oxford University Press, 969–89.
87. Matthew H. 2007. Theories of Rights: Is There a Third Way? *Oxford Journal of Legal Studies*. Volume 27, Number 2, Summer. s. 34-59.
88. Palmer V. 2001. *Mixed Jurisdictions Worldwide: the Third Legal Family*. Cambridge Univ. Press, 497 p.
89. Raz, J. 2001. Two views about the nature of law. In J. Coleman (ed.), *Hart's Postscript*. Oxford, Oxford University Press, 1–37.
90. *The Concept of Law*. Oxford: Oxford University Press. H. L. A. Hart (ed.). 1982.